

Підсумки роботи Басейнового управління водних ресурсів річки Тиса за 2022 р.

Колектив Басейнового управління водних ресурсів річки Тиса за підсумками роботи за 2022 рік забезпечив виконання основних показників відповідно до наказу Держводагентства України від 07.12.2021 р. № 983 «Про заходи щодо підготовки водогосподарсько-меліоративного комплексу до роботи в 2022 році» та наказу БУВР Тиси від 10.02.2022 № 15 «Про основні напрямки роботи та завдання з експлуатації водогосподарсько-меліоративного комплексу у 2022 році».

На утримання водогосподарського комплексу області протягом звітного періоду використано кошти в сумі 129690,2 тис. гривень:

- за рахунок державної програми 2707050 «Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами» - 83368,3 тис. грн., з них за рахунок загального фонду – 81420,2 тис. грн. (профінансовано 100% до ліміту) та за рахунок спеціального фонду – 1948,1 тис. гривень.

- за рахунок впровадження проєктів міжнародної технічної допомоги - 45723,4 тис. грн.

- за рахунок субвенції з місцевого бюджету державному – 598,5 тис. гривень.

Крім того, за рахунок коштів окремих суб'єктів господарювання виконано роботи, пов'язані з покращенням стану водних ресурсів в басейні річки Тиси на суму 108825,5 тис. гривень. Зокрема, це такі види робіт як заміна магістральних трубопроводів, реконструкція водопровідних мереж, подача води для зрошення тощо.

По державній програмі 2707070 «Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області» кошти державного бюджету на 2022 рік БУВР Тисі не виділялись.

Протягом звітного року БУВР Тиси забезпечило виконання ремонтно-доглядових робіт на міжгосподарській меліоративній мережі відповідно до запланованих заходів.

Виконано поточний ремонт за рахунок загального та спеціального фондів на суму 404,1 тис. гривень. Також на міжгосподарській мережі протягом 2022 року виконано земляні роботи об'ємом 323,9 тис. м³. Із них 150 тис. м³ - це очистка на МК Верке по довжині 15 км. Роботи виконано за фінансової підтримки угорської сторони в рамках реалізації спільної програми розвитку Березівської меліоративної системи.

На внутрішньогосподарській мережі поточний ремонт виконано силами міжрайонних управлінь на суму 1448,9 тис. грн. Земляні роботи на внутрішньогосподарській мережі виконані в обсязі 51,6 тис. м³, з них очистка каналів – 3,3 тис. м³.

Протягом звітного року по БУВР Тиси виконано наступні ремонтно-доглядові роботи на міжгосподарській меліоративній мережі:

- скошено 1970 км або 2177 га дамб і каналів;
- вирубано 619 км або 606 га чагарнику на каналах та дамбах;
- очищено від намулу 481 шт. ГТС, встановлено 467 шт. кілометрових і пікетажних стовпчиків, інформаційних та водоохоронних знаків, побілено та пофарбовано 762 шт. конструкцій ГТС;
- відремонтовано 41 рейкових гідропостів;
- проведена хімічна боротьба з рослинністю на 36,3 га;
- проведено 12422 замірів на режимно-спостережній мережі.

У 2022 році проведено полив 265 га сільськогосподарських культур краплинним зрошенням на землях “супутниках” в Ужгородському районі. Гектарополиви склали 6625 гектарів.

У період з жовтня 2021 року по червень 2022 року виконано заплановані заходи по підготовці меліоративних систем до вегетаційного періоду.

Заходи з підготовки об’єктів до роботи в осінньо-зимовий період 2022-2023 років виконані в повному обсязі до запланованих, а саме:

- проведено ремонт та утеплення 5 об’єктів виробничого призначення;
- проведений профілактичний ремонт та випробування 7 котлів;
- підготовлено 9 автомашин для перевезення робітників у зимовий період;
- підготовлено 11 водовідливних засобів (пересувні насосні станції та помпи);
- проведений ремонт на 19 насосних станціях і 3-ох майстернях;
- заготовлено 75 комплектів верхнього спецодягу;
- підготовлено 10 механізмів для боротьби з сніговими заносами.

У зв’язку з відсутністю фінансування роботи по капітальному ремонту у 2022 році не виконувались.

Гідрологічна ситуація в постійному режимі контролюється за допомогою АІВС Тиса та оперативних даних відомчих водомірних постів (на насосних станціях, шлюзах, водовипусках водосховищ). Встановлені оптимальні режими роботи водогосподарських систем та водосховищ комплексного використання, що відповідають правилам технічної експлуатації в період паводків.

На початку січня 2022 року пройшов інтенсивний паводок, під час якого було пошкоджено 21 водогосподарський об’єкт. Сума збитків склала 53,9 млн. грн. Вартість відновлювальних робіт становить 59,2 млн. грн. З метою ліквідації наслідків надзвичайної паводкової ситуації БУВР Тиси підготовлені та направлені до Держводагентства України та Закарпатської обласної державної адміністрації відповідні матеріали з обґрунтуваннями щодо проведення невідкладних першочергових робіт.

Силами міжрайонних управлінь із залученням відомчого та регіонального аварійного запасу матеріалів виконані першочергові роботи по стабілізації розмивів лівобережної дамби р. Шопурка (сmt. В. Бичків); правобережної дамби р. Тереля (с. Чумальово); правобережної дамби р. Тереля (с. Тереля); лівобережної дамби р. Тересва (с. Калини), протяжністю 150 м.

З метою уникнення підтоплень сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь у цей період насосними станціями перекачано

15011 тис. м³ паводкових вод, на що затрачено 263,5 тис. кВт. год. електроенергії. Всього за 2022 рік з метою забезпечення функціонування водогосподарсько-меліоративного комплексу по БУВР Тиси використано 879,05 тис. кВт. год. електроенергії, у тому числі 632,9 тис. кВт. год. спожито насосними станціями.

Влітку 2022 року на річках області спостерігались низькі рівні води та маловоддя.

З середини грудня 2022 року із продовженням у січні-лютому 2023 року на річках області сформувались потужні паводкові хвилі. Внаслідок інтенсивного їх проходження продовжилось руйнування раніше пошкоджених споруд.

Протягом 2022 року в аварійно-відбудовчих та ремонтно-експлуатаційних роботах на міжгосподарській мережі були задіяні механізми, якими виконано 138,6 тис.м³ земляних робіт на суму 822,4 тис. гривень.

Загалом по БУВР Тиси за 2022 р. на спеціальні рахунки надійшло коштів в сумі 1855,6 тис. грн., у тому числі надходження коштів від надання наступних платних послуг:

- обстеження господарських об'єктів та обладнання з наданням рекомендацій стосовно розроблення заходів, спрямованих на зменшення негативного впливу гідрологічних явищ на стан водних об'єктів 19,2 тис. грн.;

- підготовка та видача юридичним і фізичним особам в установленому порядку технічних умов на проведення інженерних робіт на землях водного фонду та об'єктах меліоративних систем 3,5 тис. грн.;

- видача розрахунків та рекомендацій з питань визначення ступеня впливу на водні об'єкти проєктованих споруд 37,8 тис. грн.;

- відбір проб ґрунтів, мулу і донних відкладень, поверхневих, підземних, зворотних і стічних вод, вимірювання показників їх якості, визначення властивостей ґрунтів та сировини природного походження (пісок, глина, щебінь та гравій), що використовується для виготовлення будівельних матеріалів і керамічних виробів, вмісту в них радіонуклідів і солей важких металів 538,5 тис. грн.;

- інженерні, гідрогеологічні, еколого-геологічні вишукування, проведення проєктних та топографо-геодезичних робіт, складання проєктно-кошторисної документації на будівництво, реконструкцію зрошувальних і осушувальних систем, водойм, протиерозійних споруд, проведення ремонтних, протиповеневих, культуртехнічних, планувальних робіт 187,4 тис. грн.;

- буріння свердловин, тампонажна та санітарна обробка свердловин, вапнування і гіпсування ґрунтів, будівництво ставків та водойм, гідротехнічних і протиповеневих споруд, проведення днопоглиблювальних та піскоструминних робіт 115,0 тис. грн.;

- послуги, пов'язані з подачею води юридичним і фізичним особам з меліоративних систем і водних джерел для поливу зрошуваних або зволоження осушених земель, промислових і комунальних потреб, а також поливу городів, садів і богарних земель та наповнення наливних водойм 32,9 тис. грн.

- послуги, пов'язані з ремонтом насосно-силового устаткування, машин і механізмів, виконанням робіт ремонтно-механічними, деревообробними майстернями та електротехнічними цехами і електролабораторіями, з використанням транспортних засобів та засобів зв'язку, які перебувають на балансі водогосподарських установ та організацій 652,1 тис. грн.;

- послуги, пов'язані з виконанням земляних робіт 56,2 тис. грн.;
- оренда майна 212,3 тис. грн.;
- інше 0,7 тис. грн.

Кошти спеціального фонду протягом року були направлені на покриття дефіциту бюджетних видатків і склали 1151,6 тис. грн.

Над виконанням заходів державної програми «Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами» на кінець 2022 року фактично працювали 533 чоловік.

Протягом 2022 року водогосподарськими організаціями БУВР Тиси перераховано до Державного бюджету 1322,1 тис. грн. та до місцевого -11349,9 тис. гривень.

Станом на 01.01.2023 року дебіторська заборгованість склала 113,4 тис. грн., а кредиторська – 32,4 тис. гривень.

Протягом звітного року БУВР Тиси забезпечило діяльність, передбачену двосторонніми Міжурядовими Угодами з питань водного господарства на прикордонних водах. Спеціалісти БУВР Тиси взяли участь в он-лайн та оф-лайн режимах у 8 міжнародних зустрічах, з них - 6 планових зустрічей в рамках українсько-угорського та українсько-словацького співробітництва. Дві зустрічі відбулись у рамках Міжнародної комісії із захисту р. Дунай.

У зв'язку з введенням в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану, частина зустрічей відбулися он-лайн, а деякі заплановані зустрічі не відбулися.

Одним із напрямків діяльності БУВР Тиси є участь у конкурсах Спільного Моніторингового Комітету з метою отримання Гранту на розвиток водного господарства в Закарпатській області. Гранти фінансуються за рахунок Європейського Інструменту Сусідства у рамках Програми транскордонного співробітництва Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020.

Так, на сьогоднішній день, Басейнове управління водних ресурсів річки Тиса впроваджує заплановані заходи по наступних Грантових Контрактах (ГК):

1. Відповідно до заходів проєкту міжнародної технічної допомоги *«Зміцнення транскордонної безпеки спільними заходами, спрямованими на запобігання наводків та затоплення внутрішніми водами у межиріччі річок Тиса і Тур»*, який був нагороджений грантом – Грантовий контракт від 13.08.2019 р. № HUSKROUA/1701/LIP/003 (далі – Проєкт), з початку реалізації Проєкту залучено коштів міжнародної технічної допомоги в сумі 69280,9 тис. грн. Кошти направлені, зокрема, на придбання експлуатаційної техніки, обладнання, в т.ч. і лабораторне, на виконання робіт по об'єкту *«Реконструкція лівобережної дамби р. Тиса на ділянці с. Теково - с. Гетиня Виноградівського району Закарпатської області.»* частково за рахунок гранту та частково за рахунок державної програми КПКВ 2407070 *«Захист від шкідливої дії вод*

сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області», завдяки чому забезпечено дольову частку української сторони у проєкт у розмірі 10% суми бюджету. Розпочато будівництво будинку відомчої садиби руслового ремонтера в с. Тисобикень Виноградівського району, здача в експлуатацію якого планується у липні 2023 року.

2. Відповідно до заходів проєкту міжнародної технічної допомоги «Створення транскордонної мережі моніторингу якості води в басейні Верхньої Тиси з подальшим розвитком і модернізацією спільної угорсько-української гідрографічної телеметричної системи», який був нагороджений грантом – Грантовий контракт від 30.04.2021 р. № HUSKROUA/1901/6.1/0016 (далі – Проєкт), з початку реалізації Проєкту залучено кошти міжнародної технічної допомоги в сумі 12267,6 тис. грн. Кошти направлені, зокрема на створення онлайн-системи відео спостереження за якістю річок, з яких вже придбано 3 комплекти; на оновлення та покращення роботи автоматизованих станцій системи АІВС Тиса – акумуляторні батареї, комплект акумуляторного інструменту. З метою забезпечення дольової частки у розмірі 10% суми бюджету проєкту виконані роботи по об'єкту «Реконструкція та розширення існуючої мережі споруд для проведення гідрометеорологічних спостережень на річках та інших водних об'єктах (АІВС- Тиса 2) (I черга будівництва)» за рахунок державної програми КПКВ 2407070 «Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області». Нажаль, у 2022 році роботи по згаданому об'єкту не фінансувались з державного бюджету.

3. Відповідно до заходів проєкту міжнародної технічної допомоги «Спільні заходи з попередження природних катастроф у транскордонному басейні р. Уж», який був нагороджений грантом - Грантовий контракт від 29.08.2019 р. № HUSKROUA/1702/8.1/0005, з початку реалізації Проєкту залучено кошти міжнародної технічної допомоги в сумі 17407,0 тис. грн. Кошти направлено, зокрема на придбання комп'ютерного та іншого спеціального обладнання, на розробку зон затоплень та ризиків для басейну р. Уж та м. Ужгород, розробку техніко-економічного обґрунтування будівництва регулюючої споруди на річці Уж у межах м. Ужгород, здійснено аерофотозйомку території басейну р. Уж (лідарна зйомка русла річки Уж та її приток).

Завершено топогеодезичні роботи по басейну р. Уж, розроблено цифрову модель рельєфу басейну р. Уж, отримані попередні результати гідродинамічного моделювання проходження паводків у басейні р. Уж, розробляються карти загроз і ризиків затоплення згідно з національною методикою. Завершено розробку техніко-економічного обґрунтування «Будівництво регулюючої споруди на р. Уж, в м. Ужгород (район Боздоського парку), Закарпатської області», в тому числі проведено математичне та фізичне моделювання функціонування регулюючої споруди на р. Уж.

З метою розробки плану управління паводковою ситуацією в басейні р. Уж проводиться розгляд матеріалів з картування загроз і ризиків для басейну р.

Уж. та розробка технічного завдання робочого проєкту регулюючої споруди на р. Уж, яка покликана вирішити проблеми маловоддя і покращення водно-екологічного режиму в межах міста Ужгород.

Проведено тренінги з моделювання та ГІС для українських експертів проєкту та ряд робочих зустрічей, проведено спільний семінар-тренінг з розробки картування загроз для басейну р. Уж і ризиків для м. Ужгород, на якому українські та словацькі експерти проєкту представили отримані результати.

4. Також Берегівське МУВГ є партнером Проєкту *«Комплексна стратегія управління наводками в басейні Верхньої Тиси»*. На розвиток галузі водного господарства в Закарпатській області з початку впровадження проєкту залучено кошти міжнародної технічної допомоги в сумі 1194,0 тис. грн. Кошти направлено, зокрема на придбання комп'ютерного обладнання та трактора, на буріння свердловин для дослідження ґрунтів в тілі дамби, на проведення очистки правобережної дамби річки Тиса від чагарнику з ПК 130 до ПК 135, на окошування 13 км дамби.

На виконання наказів Держводагентства від 18.12.2020 року № 1105 щодо затвердження плану–графіку процесу розроблення проєкту Плану управління річковим суббасейном річки Тиса (надалі ПУРСБ Тиси) та від 16.05.2022 року № 44 стосовно затвердження плану заходів спеціалістами БУВР Тиси розроблений розділ 7 ПУРБ Дунаю, суббасейн Тиси *«Огляд виконання програм або заходів, включаючи шляхи досягнення визначених цілей»*. Надалі проводиться детальний аналіз та узагальнення матеріалів щодо підготовки розділу 8 ПУРСБ Тиси *«Повний перелік програм (планів) для району річкового басейну чи суббасейну, їх зміст та проблеми, які передбачено розв'язати: заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними речовинами (дифузні та точкові джерела); заходи, спрямовані на зменшення забруднення біогенними речовинами (дифузні та точкові джерела); заходи, спрямовані на зменшення забруднення небезпечними речовинами (дифузні та точкові джерела); заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змінах, модифікації морфології річок; заплановані інфраструктурні проєкти та заходи, спрямовані на зменшення їх впливу на стан поверхневих вод»*.

Відповідно до Плану роботи Басейнової ради річки Тиса на 2022 рік 15 грудня було проведено сьоме засідання в м. Мукачево, на якому розглядалися наступні питання:

- Підготовка Програми заходів Плану управління річковим суббасейном Тиси на період 2025-2030 роки, спрямованих на вирішення головних водно-екологічних проблем річкового суббасейну Тиси (забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами, гідроморфологічні зміни, неконтрольоване водокористування, засмічення) з врахуванням пропозицій місцевих органів виконавчої влади, територіальних громад, водокористувачів;

- Основні проблеми водопостачання та водовідведення міста Мукачево та шляхи їх вирішення;
- Аналіз результатів діагностичного та операційного моніторингу поверхневих вод суббасейну Тиса за 2019-2022 роки для підготовки розділу 4 Плану управління річковим суббасейном Тиси «Картування системи моніторингу, результатів програм моніторингу, що виконуються для поверхневих вод: оцінка хімічного стану»;
- Результати реалізації проекту «Низький рівень пластику від джерела до моря: комплексний план дій щодо ліквідації забруднення пластиком річок Тиса та Дунай» (Tid(y)Up) в межах Danube Transnational Programme;
- Створення транскордонної мережі моніторингу якості води в басейні Верхньої Тиси з подальшим розвитком і модернізацією спільної угорсько-української гідрографічної телеметричної системи.

На виконання наказів Держводагентства України від 20.02.2013 року № 20 та наказу БУВР Тиси від 12.03.2013 року № 17, протягом 2022 року залучено кошти суб'єктів господарювання в сумі 108825,51 тис. грн., які направлені на виконання заходів, пов'язаних з функціональними повноваженнями управлінь та розвитку водного господарства (використання систем краплинного зрошення, комунальне господарство, влаштування сільських водопроводів тощо).

Станом на 01.01.2023 року до місцевих та районних бюджетів надходження коштів за надані в оренду водні об'єкти становлять 85,685 тис. гривень.

Працівниками БУВР Тиси та міжрайонних управлінь водного господарства в рамках місцевих та загальнодержавних ініціатив проведено ряд заходів з благоустрою території області. Загалом, очищено, відновлено та впорядковано 28 питних джерел, ліквідовано 32 несанкціонованих сміттєзвалищ, вивезено 268,5 м³ сміття, очищено 14,0 км придорожніх смуг канав та кюветів, висаджено 101 дерево та очищено 88,44 км прибережних смуг.

На державному обліку за формою 2-ТП (водгосп) нараховується 390 підприємств і організацій.

Програма моніторингу довкілля у частині контролю якості поверхневих вод за радіологічними і гідрохімічними показниками по Закарпатській області за 2022 рік виконана. Зроблено 3576 вимірювань показників якості води на гідрохімічний аналіз.

Надходження коштів до спеціального фонду за виконання аналізів вод з підприємств-водокористувачів склали 621 тис. грн., при цьому відібрано 252 проби та виконано 4272 вимірювань.

У звітному періоді водогосподарські організації спрацювали без випадків виробничого травматизму, пожеж та ДТП.

З метою забезпечення стабільної роботи водогосподарсько-меліоративного комплексу та виконання державних функцій і завдань у I кварталі 2023 року необхідно:

1. Забезпечити безумовне виконання планових показників у частині власних надходжень, в тому числі з використанням автотранспортних засобів, машин і механізмів.

2. Налагодити тісну співпрацю з об'єднаними територіальними громадами області щодо залучення коштів, направлених на виконання заходів пов'язаних з функціональними повноваженнями управлінь та розвитку водного господарства.

3. Забезпечити виконання завдань та покращення технічного і естетичного стану об'єктів міжгосподарського меліоративного комплексу. Відповідно до наказу Держводагентства України від 30.12.2022 року № 153 «Про заходи щодо підготовки водогосподарського комплексу до роботи у 2023 році».

4. Забезпечити фінансування з будь-яких доступних джерел робіт з відновлення пошкоджених захисних споруд.